

Další expedice bez překládky. Tato doložka má pro posouzení věci značný význam. Nezáleží na tom, zda odesílatelka převzala skutečně vůz do Děčína došlý, ježto uvedenou doložkou disponovala jím doopravdy v ten způsob, že zaslala jej dále tak, jak byl naložen. Tím projevila souhlas se způsobem naložení a převzala zodpovědnost za všechny případné důsledky, podmíněné nepatřičným naložením zboží a nedostatečným opatřením vozu. Dovolací soud souhlasí s názorem odvolacího soudu, že bylo povinností dráhy, t. j. jejích zřízců (§ 5 žel. dopr. ř.), by prohlédla vůz před výjezdem vlaku z počáteční stanice a otevřené okénko zavřela. V tomto směru poukazuje se na správné důvody rozsudku. Odvolací soud vychází při tom z předpokladu, že okénko, jímž ve Velkém Oseku vlétly jiskry do vozu, bylo otevřeno již v Děčíně před výjezdem vlaku. Procesní soud nezjistil sice této skutečnosti, ač žalující strana při ústním jednání dne 24. června 1922 proti skutkovému přednesu žalované strany tvrdila, že v Loubí byla okénka vozu zavřena a že otevřela se teprve za dopravy následkem vadnosti vozidla. Tento skutkový přednes neodporuje však uvedenému předpokladu, neboť žalující strana netvrdí, že okénko to otevřelo se za jízdy vozu v Děčína do Vel. Oseka, takže nebylo by vyloučeno, že stálo se tak již za jízdy z Loubí do Děčína. Mimo to připojila se žalující strana ve svém dovolacím sdělení k názoru, že okénko vozu zůstalo otevřeno již v Loubí při naložení vozu, jak zjistily železniční orgány při vyšetření případu. Lze proto předpokládati, že by nebylo došlo ke zničení vozu i zboží, kdyby byli železniční zřízcenci, pověřeni dopravou vozu z Děčína, vyhověli své povinnosti a vůz před výjezdem řádně prohlédli. Tomu však mohla zabrániti i odesílatelka, kdyby byla učinila totéž. Tato, převzavši v Děčíně vůz, naložený drahou pro dopravu z Loubí do Děčína, t. j. vzdálenost několika málo kilometrů, zaslala vůz dále do Č. Budějovic, t. j. místa mnohonásobně vzdáleného. Souhlasila-li s tím, by vůz byl dopraven dále bez překážky, měla se před tím přesvědčiti, zda je vůz řádně opatřen proti všem příhodám, jež mohou na železniční dopravě nastati. I ona věděla, že vůz je naložen zbožím snadno zápalným a vydaným nebezpečí ohně, zalétnou-li jiskry do vozu, což se může snadno státi. Neměla se proto spolehnouti na zřízence dráhy, nýbrž měla sama jako speditér zachovati péči řádného kupce podle čl. 282 obch. zák., po případě i podle Šu 1297 obč. zák., a přesvědčiti se, zda se stala veškerá opatření k odvrácení nebezpečí, za dopravy na dráze hrozícího. Toho však odesílatelka neučinila, jak je patrné z jejího vlastního skutkového přednesu. Stihá proto zavinění rovnoměrně obě strany, t. j. dráhu i odesílatelku, jež náhradní své nároky postoupila žalující straně, a bylo podle Šu 1304 obč. zák. v témže poměru rozdělit i náhradní povinnost. Důsledkem toho je žalobní nárok odůvodněn pouze co do polovice, a bylo žalobu co do zbytku zamítnouti.

Čís. 2548.

Ujednání přemrštěné provise přičí se dobrým mravům a jest nicotné.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1923, Rv I 1607/22.)

Žalobce, jenž sprostředkoval žalovanému dovoz koní z ciziny, domáhal se zaplacení ujednané provise 1500 Kč za jednoho koně. *Procesní soud první stolice* žalobu zamítl, shledav požadovanou provisi přemrštěnou vzhledem k přiměřené provisi 500 Kč za jednoho koně. *Odvolací soud* rozsudek potvrdil a uvedl v otázce, o níž tu jde, v *důvodech*: Uznal-li první soud vzhledem k tomu, že mezi stranami ujednaná provise 1500 Kč za jednoho koně přiměřenou provisi o 200% převyšuje, za přemrštěnou, a prohlásil-li ji jako dobrým mravům se příčí a dle §u 879 obč. zák. neplatnou, poněvadž je ničí, a vyslovil-li se, že z neplatného ujednání nelze vyvozovati nároků, dlužno to poznačiti za správné a proto první soud právem žalobě nevyhověl. Mylným jest názor odvolatelův, že neplatnost smlouvy mohla by tu býti jen v případě §u 879 čís. 4 obč. zák., neboť čís. 1—4 tohoto §u, jak plyne z doslova druhého odstavce (obzvláště jsou tyto smlouvy ničí), uvádí jen zvláštní případy, v tomto případě je však neplatnost smlouvy založena už tím, že smluvená provise 1500 Kč jeví se jako přemrštěná.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Dle §u 879 I. obč. zák. je smlouva nicotnou, když se příčí dobrým mravům. Dobrým mravům se příčí každé podle vžitého právního řádu nedovolené jednání (§ 26 obč. zák. »öffentliche Ordnung«), neboť »dobré mravy« jsou součástí vžitého řádu právního a, co se jim příčí, je zpravidla nedovolené, a činí dle §u 879 obč. zák. na takovém jednání založenou smlouvu nicotnou. Že vžitému právnímu řádu a duchu zákonu daných o lichvě a předražování (§ 879 čís. 4 obč. zák.) se příčí, a že se dobrým mravům příčí, aby někdo bral při předmětech potřeby přiměřenou provisi o 200% převyšující, o tom nikdo nemůže pochybovati. Jelikož jde o nicotnou smlouvu, nemůže se žalobce odvolávati na čl. 286 obch. zák., jenž předpokládá smlouvu vzešlou a platnou.

Čís. 2549.

Pohledávka úpadcova obchodního pomocníka na služební požitky pro předčasné zrušení služebního poměru správcem úpadkové podstaty jest pohledávkou proti úpadkové podstatě.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1923, Rv I 1608/22.)

Žalobce byl technickým úředníkem u firmy D., na jejíž jmění byl dne 12. září 1921 vyhlášen úpadek. Dne 30. září 1921 dal správce úpadkové podstaty žalobci měsíční výpověď, načež se žalobce domáhal na úpadkové podstatě zaplacení nedoplatku služného za srpen 1921, celého služného za měsíce září až prosinec 1921 a remuneratione 1900 Kč za rok 1921. *Procesní soud první stolice* žalobu o služné zamítl a přiznal žalobci pohledávku na remuneraci ve III. třídě vč-